

Fecr Yayınları: 437

M E F K Ü R E
HADİS - SİYER - TARİH ARAŞTIRMALARI

Editörler: Dr. Osman AYDIN - Fahrettin HALİLOĞLU

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Mizanpaj ve Kapak
FCR

Baskı ve Cilt
VADİ GRAFİK TASARIM VE REKLAMCILIK LTD. ŞTİ.
İvedik Org. San. 1420. Cad. No: 58/1
Yenimahalle/ANKARA • Tel: 0 312 395 85 71
(Sertifika No: 47479)

1. Baskı: Temmuz 2021

ISBN: 978-625-7879-79-8

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1
Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel: (0312) 310 08 60
Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

MEFKÛRE

HADİS-SİYER-TARİH ARAŞTIRMALARI

Prof. Dr. M. Said HATİBOĞLU

Prof. Dr. Mehmet GÖRMEZ

Prof. Dr. Hasan ONAT

Prof. Dr. Mustafa ÖZKAN

Prof. Dr. Fatih ERKOÇOĞLU

Prof. Dr. Mahmut KAVAKLIOĞLU

Dr. Osman AYDIN

Fahrettin HALİLOĞLU

Editörler

Dr. Osman AYDIN - Fahrettin HALİLOĞLU

Ankara 2021

HİTİT ÜNİVERSİTESİ
MEFKÛRE ÖĞRENCİ TOPLULUĞU

Danışman: Arş. Gör. Fahrettin HALİLOĞLU

Lokman ŞENTÜRK (Başkan)
Hatice ZENGİN (Başkan Yrd.)
İsmail Coşar ÇİFTÇİBAŞI (Başkan Yrd.)

Abdullah ÇALIŞ
Abdullatif ZORLU
Abdurrahman KARABACAK
Âdem Mesut KARABACAK
Atakan KOCA
Ayşe KÜÇÜK
Elif ERDOĞAN
Enes BOLAT
Gülnida PALAVAR
Hayrun Nisa DARBAŞ
Melisa İrem SÖYLER
Miyase Rabia AYDIN
Muhammed Furkan AYDOĞDU
Mücahit BAYRAM
Nisanur ÖZYILMAZ
Sare BALCI
Sefa BEZMEZ
Süveybe ŞAHİN
Zeynep TEMEL
Zeynep YILMAZ

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ-----	7
TAKDİM/Cemil HAKYEMEZ-----	11

MEHMED SAİD HATİBOĞLU HOCA İLE İSLÂM'DA TENKİD ZİHNİYETİNE DAİR BİR SÖYLEŞİ-----	19
---	----

SÜNNET VE HADİSİ ANLAMA MESELEMİZ

Mehmet GÖRMEZ-----	43
Giriş-----	43
1. Bölüm: Sünneti Anlama Kılavuzu-----	57
2. Bölüm: Hadisi Anlama Kılavuzu-----	60

AKIL VE DİN-BİLİM İLİŞKİSİ

Hasan ONAT-----	65
Giriş-----	65
1. Akıl Etkin Kullanmak-----	67
2. Hz. İbrahim'in Örneği-----	72
3. İman Akıl Bağında Son Nokta-----	76
Sorular-----	86

İFRAT VE TEFRİT ARASINDA EMEVİLERİ FARKLI OKUMAK

Mustafa ÖZKAN-----	91
1. Emevilerin İktidarı Silah Zoruyla/Güç Kullanmak Suretiyle Ele Geçirmeleri-----	93
2. Emevilerin Bir Yönetim Şekli Olan Saltanat/Veliahtlık Sistemini Başlatmaları-----	94
3. Kerbelâ Üzerinden Emevileri Kötülemek ya da Din Dışı Gös- termek-----	95
4. Yezid'in Yaşantısı ve Onun Üzerinden Tüm Emevileri Kötüleme Yaklaşımı-----	96
Fatih ERKOÇOĞLU-----	98
Sorular-----	107

SON NEBİ ON HADİS

Mahmut KAVAKLIOĞLU -----	119
1. Mümin ve Sosyal İlişkileri -----	119
2. Müminin Eli ve Dili -----	121
3. Cehennem ve Cennetin Yolu -----	123
4. Nebi ve İstişare -----	125
5. Oruç, Bayram ve Kurban -----	127
6. Mutedil Olmak -----	128
7. Ziyaret Adabı -----	130
8. Dürüst Tacir -----	132
9. Her İşte Hoşgörü -----	134
10. Müminin Yapmayacağı İşler -----	135

HADİS AKTARIM USULLERİ VE BUHARİ'NİN TASARRUFLARI

Osman AYDIN -----	139
Giriş -----	139
1. Likâ' -----	141
2. Semâ' ve Kıraat Yöntemleri ve Buhârî'nin Yaklaşımı -----	145
2.1. Semâ' -----	145
2.2. Kıraat -----	147
2.3. İki Yöntem Arasındaki İlişki -----	147
2.4. Semâ' ve Kıraat Yöntemine Buhârî'nin Yaklaşımı -----	149
3. Kıraat ve 'Arz: -----	155
Sonuç -----	158

JULIUS REİNER'İN, HZ. PEYGAMBER'İN YAHUDİLERLE İLGİLİ İCRAATLARINA YÖNELİK ELEŞTİRİLERİ

Fahrettin HALİLOĞLU -----	163
Giriş -----	163
1. Benî Kaynuka -----	165
2. Benî Nadir -----	168
3. Benî Kurayza -----	171
4. Hayber Fethi'nin Sebepleri -----	175
5. Bazı Yahudilerin Öldürülmesi -----	176
Sonuç -----	178

ÖN SÖZ

İnsan; hayatı boyunca bir şeyleri elde etmek ve çoğu zamanda kazandıklarını aktarmak üzere kendisini kodlar. Bu; mal, mülk, şan ve şöhret gibi daha maddi ve şahsi hususlar olabileceği gibi, muhabbet, sevgi, ilim, irfan ve hikmet gibi mana yönü ağır basan başlıkları da içerebilir. Elinizdeki bu çalışma; yola çıkıldığı ilk andan teşekkülüne karar verinceye, oradan da iki kapak arasına girinceye kadar hep manevi yönden bir şeyler temin etmek ve bunları başkalarına ulaştırmak mefkûresinin mahsulüdür.

Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi bünyesinde 2010 yılından bu yana çalışmalarına aralıksız devam eden Mefkûre Kulübü, tüm maddi ve manevi sıkıntılara rağmen bulunduğu memleketi, üniversiteyi ve fakülteyi daha da ileri taşımamanın derdi içerisinde olmuştur. Bu derdin bir yansıması olarak İslam coğrafyasına ve ülkemize mâl olmuş bilim insanları ile çeşitli akademik faaliyetler çerçevesinde Çorum'a ve Hitit Üniversitesi'ne katkı sunmaya gayret etmektedir. Söz konusu akademik faaliyetler çerçevesinde Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi eski dekanlarından rahmetli Prof. Dr. Hasan Onat, fakültemizde gerçekleştirmiş olduğu konferansın akabinde Mefkûre Kulübü'nün yapmış olduğu faaliyetleri önemseydiğini ve devam ettirilmesi gerektiğini, ancak bu çalışmaların daha da geniş kitlelere ulaştırılmasının ehemmiyetini ifade etmiştir. Bu bağlamda -değerini yeni yeni anlamaya başladığımız- ilmin, ehlienden talibine ulaşmasının önemi vurgusunu bizlere hatırlatan rahmetli Prof. Dr. Hasan Onat hocamızın âdet vasiyeti niteliğindeki "Keşke gerçekleştirmiş olduğunuz bu konferansları yazıya dökseniz." tavsiyesi, bizim için bir vazifeye dönüşmüştür. Bu doğrultuda kulüp faaliyetleri içerisinde Prof. Dr. Mehmet Görmez'in "Sünnet ve Hadisi Anlama Meselemiz",

Prof. Dr. Hasan Onat'ın "Akıl ve Din-Bilim İlişkisi" ve Prof. Dr. Mahmut Kavaklıoğlu'nun "Son Nebi On Hadis" başlıklı konferansları; Prof. Dr. Mustafa Özkan ve Prof. Dr. Fatih Erkoçoğlu'nun sundukları "İfrat ve Tefrit Arasında Emevileri Farklı Okumak" başlıklı panel ve Prof. Dr. Mehmed Said Hatiboğlu Hoca ile "İslâm'da Tenkid Zihniyeti" üzerine gerçekleştirilen söyleşi, yazıya aktarılmıştır. Akabinde tüm metinler tarafımızca incelenerek uygun görülen yerlerin atıflaması ve dipnotlandırılması yapılmıştır. Takip eden süreçte ise metinler değerli hocalarımıza ya da onlara vekâlet eden isimlere gönderilerek; tashih, redakte, ilave ve çıkarmalar gerçekleştirilmiştir.

Çalışmamızın oluşmasına hem vesile olan hem de katkı sunan rahmetli Prof. Dr. Hasan Onat hocamıza, fakültemizde ağırlamaktan memnuniyet duyduğumuz ve elinizdeki eserde yazarlık yapmış olan Prof. Dr. Mehmed Said Hatiboğlu, Prof. Dr. Mehmet Görmez, Prof. Dr. Mustafa Özkan ve Prof. Dr. Fatih Erkoçoğlu hocalarımıza teşekkür ediyoruz. Ayrıca çalışmayı okuyarak katkıda bulunan Prof. Dr. Cemil Hakyemez ve Prof. Dr. Mehmet Azimli hocalarımıza şükranlarımızı sunuyoruz. Söz konusu konferansların tertibinde gece gündüz demeden özveri ile emek sarf eden Mefkûre Kulübü üyelerine ve son olarak basım aşamasında hiçbir fedakârlıktan kaçınmayan Fecr Yayınevi'nin değerli çalışanlarına teşekkür ederiz.

Hayırlara vesile olması dileğiyle....

Editörler

Dr. Öğr. Üyesi Osman Aydın

Arş. Gör. Fahrettin Haliloğlu

Çorum-2021

2020 senesinde vefatları sebebiyle
bizleri derin bir üzüntüye sevk eden
Prof. Dr. Hasan ONAT ve *Prof. Dr. Mahmut KAVAKLIOĞLU*
Hocalarımızın aziz ruhlarına ithaf olunur.